

Θεολογική Σκέψη και Σύγχρονη Επιστημονική γνώση (Μάνος Δανέζης, Αστροφυσικός)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η κλασική επιστήμη καταρρέει, παρασύροντας στην κατάρρευση ολόκληρο το πολιτισμικό οικοδόμημα του σύγχρονου δυτικού κόσμου. Μια νέα επιστημονική γνώση και ηθική βρίσκεται στο προσκήνιο.

Είναι πλέον εμφανές ότι εδώ και αρκετά χρόνια ο δυτικός πολιτισμός διέρχεται μια περίοδο δραματικά αυξανόμενης κοινωνικής κρίσης, η οποία συν τω χρόνω αποσαθρώνει τις παγκόσμιες κοινωνικές δομές. Το φαινόμενο αυτό δεν έχει τοπικά χαρακτηριστικά, αλλά αφορά και αναφέρεται στο σύνολο του δυτικού κόσμου, αν και εξωτερικεύεται με διαφορετικούς τρόπους στις διάφορες τοπικές κοινωνίες αναλόγως του βαθμού εξέλιξής τους.

Οι διαπιστώσεις αυτές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δεν βρισκόμαστε απλά μπροστά σε μια δυσλειτουργία ενός κοινωνικού συστήματος, αλλά σε φαινόμενα πολιτισμικής κατάρρευσης αυτού που αναφέρεται ως Δυτικός Πολιτισμός.

Χαρακτηριστικό φαινόμενο αυτής της κατάρρευσης είναι η εγκατάλειψη των αρχών της συλλογικότητας, της κοινωνικότητας και του κοινοτικού πνεύματος, δηλαδή των βασικών στοιχείων δόμησης του πολιτισμού μας. Η συλλογικότητα έχει αντικατασταθεί από την ιδιώτευση, την υποκειμενικότητα, την ατομικότητα και τον εγωκεντρισμό. Με τον τρόπο αυτό η κοινωνία χάνει τη συνοχή της και αυτοδιαλύεται σε ένα σύνολο συγκρουόμενων ατόμων. Το **εγώ** αντικαθιστά το **εμείς**. Το **είμαι** αντικαθίσταται από το **έχω**. Με τον τρόπο αυτό ο υλοκρατούμενος και μηχανιστικός δυτικός πολιτισμός, από κοινωνικός, έχει μετατραπεί σε εξατομικευμένο και συν τω χρόνω διαφθείρεται, φθείρεται και καταρρέει.

Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της κατάρρευσης είναι η εμφανής ή υφέρπουσα αντιπαλότητα και σύγκρουση μεταξύ Θεολογίας και κλασικής Επιστημονικής σκέψης. Την κατάρρευση αυτή, η οποία, αργά ή γρήγορα, θα οδηγήσει, αν δεν έχει ήδη οδηγήσει, τον Δυτικό Πολιτισμό σε μεγάλες περιπέτειες, είναι επιτακτική ανάγκη να τη σταματήσει η ανάπτυξη ενός νέου Δυτικού

Πολιτισμικού Ρεύματος το οποίο θα πρέπει να στηρίζεται, τόσο στις χριστιανικές και δημοκρατικές αρχές, τις οποίες ο Δυτικός Πολιτισμός έχει προ πολλού και εξ ολοκλήρου λησμονήσει, όσο και σε ένα νέο επιστημονικό πνεύμα το οποίο επιτάσσει την ανάπτυξη μιας νέας λογικής και ηθικής της επιστήμης.

Πριν όμως συζητήσουμε για τα πραγματικά αίτια της αντίθεσης μεταξύ Επιστήμης και Θεολογίας, ας δώσουμε μian απάντηση σε μια σειρά ψευδοαφορμών αυτής της σύγκρουσής.

Μια ιδεοληψία που έχει διαδοθεί ευρύτατα στον σύγχρονο κόσμο είναι η αφανής ή εμφανής σύγκρουση μεταξύ του εν γένει Χριστιανισμού και της Επιστήμης. Ένα μέρος αυτής της ιδεοληψίας αναφέρεται στη σύγκρουση του Χριστιανισμού με την αρχαία Ελληνική Επιστημονική σκέψη. Η αλήθεια βέβαια είναι πολύ διαφορετική.

Χριστιανισμός και Ελληνισμός

Όπως μας διδάσκει η Πατερική Γραμματεία, αλλά και η ιστορική εξέλιξη του Χριστιανισμού τους πρώτους μ.Χ. αιώνες, η αντίθεση αφορούσε μόνο τη θεολογική συγκρότηση του Εθνικού κόσμου και όχι την αρχαία Ελληνική φιλοσοφική και επιστημονική σκέψη. Τα έργα του Πλάτωνα και των προσωκρατικών θετικών επιστημόνων αποτελούσαν τη βάση πολλών κειμένων των πατέρων της Ορθόδοξης Εκκλησίας, προκειμένου να εξηγηθούν πολλά σημεία των ιερών κειμένων (π.χ Μ. Βασίλειος: Ομιλίες εις την Εξαήμερον). Ομοίως μην ξεχνάμε ότι την δεύτερη περίοδο του Χριστιανισμού που διαρκεί από τον 2^ο έως και 3^ο μ.Χ. αιώνα, όπως αναφέρει ο μακαριστός Μητροπολίτης Πισιδίας, Μεθόδιος Φούγιαν, στο βιβλίο το «το Ελληνικό υπόβαθρο του Χριστιανισμού» (εκδόσεις της Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδας), *«υλοποιήθηκε η δραματική σύγκρουση μεταξύ Πλατωνισμού (ιδεαλισμού) και Αριστοτελισμού (πραγματισμού), η οποία άρχισε από τότε να υποσκάπτει τα θεμέλια της ενότητας της του Χριστού Εκκλησίας. Η σύγκρουση αυτή έληξε με νίκη των Αριστοτελιστών, γεγονός που πολύ αργότερα οδήγησε, κατά βάθος, στο συναισθηματικό και ψυχολογικό σχίσμα τη χριστιανική Εκκλησία»*.

Όπως είναι γνωστό η Αντιοχειανή θεολογική σχολή εκπροσωπούσε τον πραγματισμό και τον εμπειρισμό του Αριστοτέλη. Αντίθετα η σχολή της Αλεξάνδρειας εκπροσωπούσε τον Πλατωνικό ιδεαλισμό, με εκπροσώπους την τον Κλήμη και τον Ωριγένη.

Όλα τα προηγούμενα αποδεικνύουν την αρμονική σχέση μεταξύ της Ελληνικής φιλοσοφικής και επιστημονικής σκέψης και του Χριστιανισμού, εφόσον ακόμα και οι διαμάχες μεταξύ των μελών του, εξελίσσονταν στα πλαίσια των Ελληνικών φιλοσοφικών ιδεών.

Ομοίως οι μελετητές της Πατερικής Γραμματείας γνωρίζουν καλά ότι με τον όρο «Έλλην» οι Πατέρες της Εκκλησίας αναφέρονταν στους εν γένει Εθνικούς, οι οποίοι εκείνη την περίοδο ομιλούσαν απλά την Ελληνική γλώσσα. Τέλος με τον όρο «μαθηματικός» εννοούσαν τους αστρολόγους, οι οποίοι υπολόγιζαν τις θέσεις των άστρων χρησιμοποιώντας μαθηματικές σχέσεις. Όλα τα προηγούμενα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο Χριστιανισμός, μέσω των Πατέρων του, δεν στεκόταν αντίπαλος των φυλετικά Ελλήνων, ούτε εναντίον της επιστήμης των μαθηματικών.

[Συνεχίζεται]